

POLITECHNIKA ŚLĄSKA
WYDZIAŁ ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA

mgr Małgorzata Markowska

**Determinanty procesu generowania eko-innowacji w MSP
w województwie śląskim**

Rozprawa doktorska

Promotor

dr hab. Magdalena Pichlak, prof. PŚ
Katedra Ekonomii i Informatyki

Promotor pomocniczy

dr inż. Mariusz Kruczek

Zabrze 2023

STRESZCZENIE

Determinanty procesu generowania eko-innowacji w MSP w województwie śląskim

mgr Małgorzata Markowska

Główną przesłanką do podjęcia badań naukowych, których wyniki przedstawiono w przedmiotowej rozprawie doktorskiej, była potrzeba analizy ujętych wielowymiarowo uwarunkowań efektywnego prowadzenia działalności eko-innowacyjnej w przedsiębiorstwach z sektora MSP. Ważność tematyki wynika po pierwsze z dynamicznie zmieniających się uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zarówno wzrastających obciążeń ekologicznych związanych z wyczerpywaniem się zasobów i generowaniem nadmiernej ilości zanieczyszczeń, jak i rosnącej świadomości ekologicznej, co powoduje, że generowanie i wdrażanie innowacji, w tym szczególnie innowacji ekologicznych staje się istotnym elementem kształtowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw. Istotność podjęcia tematu wynika po drugie ze zidentyfikowanej luki badawczej zaobserwowanej w literaturze przedmiotu. Znaczną część prowadzonych w literaturze analiz dotyczących uwarunkowań generowania i wdrażania innowacji ekologicznych we współczesnych przedsiębiorstwach stanowią wycinkowe badania wybranych zależności, odnoszące się do poszczególnych rodzajów eko-innowacji. Ponadto podejmowane badania dotyczą w dużym stopniu analiz rozwoju eko-innowacji w dużych przedsiębiorstwach, a niewiele badań ukierunkowanych jest na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Przede wszystkim jednak, w przeważającej większości, badacze, analizując eko-innowacje na poziomie organizacyjnym, kierują się podejściem wynikowym, ujmującym eko-innowacje jako rezultat, a nie proces.

Stąd też głównym celem pracy doktorskiej było określenie kierunku i siły zależności pomiędzy zidentyfikowanymi determinantami (czynnikami polityczno-prawnymi, rynkowymi, technologicznymi i kontekstowymi), a głównymi etapami procesu generowania eko-innowacji (inwencji, rozwoju eko-innowacji i ich wdrożenia) w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach województwa śląskiego. Dla osiągnięcia celu głównego pracy przyjęto i zrealizowano pięć celów teoriopoznawczych oraz dwa cele użytkowe.

Rozprawa ma charakter teoretyczno-empiryczny i obejmuje wstęp, cztery rozdziały oraz zakończenie. Pierwszy rozdział stanowi ogólny opis koncepcji eko-innowacji. Dzięki uporządkowaniu terminologii związanej z eko-innowacjami oraz konceptualizacji eko-innowacji w ujęciu procesowym, wraz z analizą procesu ich generowania, możliwym była identyfikacja kluczowych etapów procesu generowania eko-innowacji (etap inwencji, rozwoju i wdrożenia eko-innowacji). W rozdziale drugim skupiono się na uwarunkowaniach procesu generowania eko-innowacji w kontekście specyfiki prowadzenia działalności przez MSP. Rozdział ten rozpoczyna się charakterystyką sektora małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce polskiej. W dalszej części rozdziału dokonano identyfikacji zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności eko-innowacyjnej, a następnie ich

systematyzacji, co umożliwiło wydzielenie wśród nich (1) czynników polityczno-prawnych, obejmujących zarówno regulacje prawne, jak i ekonomiczne instrumenty polityki środowiskowej; (2) czynników rynkowych, odnoszących się do wpływu takich interesariuszy, jak: konsumenci, dostawcy i konkurenci; (3) czynników technologicznych, ujętych przez pryzmat dostępu przedsiębiorstwa do zewnętrznych źródeł wiedzy i technologii oraz (4) czynników kontekstowych, powiązanych bezpośrednio z kluczowymi elementami kontekstu organizacyjnego.

W rozdziale trzecim przedstawiono charakterystykę postępowania badawczego, opracowany model badawczy oraz sformułowane cztery hipotezy badawcze. W przyjętym postępowaniu badawczym wykorzystano studia literaturowe, analizę dokumentów, badania ankietowe i metody analizy statystycznej. W rozdziale tym przedstawiono także opracowane zintegrowane narzędzie badawcze wraz z operacjonalizacją konstruktów do postaci zmiennych. Rozdział czwarty prezentuje wyniki badań własnych, które zostały przeprowadzone w 96 mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach z województwa śląskiego, wdrażających technologie dla ochrony środowiska. Analiza uzyskanych wyników umożliwiła spełnienie podstawowego celu badawczego pracy, jak również weryfikację trzech z czterech rozwiniętych hipotez badawczych. Uzyskane wyniki pozwoliła na wskazanie, które czynniki w największym stopniu wpływają na poszczególne etapy procesu generowania ekoinnovazione w MSP funkcjonujących na terenie województwa śląskiego, a zatem powinny być szczególnie brane pod uwagę dla zapewnienia efektywnego prowadzenia działalności ekoinnovazione. W rozdziale tym przedstawiono także ocenę poziomu efektywności badanych MSP w kontekście prowadzonej przez nie działalności ekoinnovazione.

Ostatnia część pracy – zakończenie – obejmuje dyskusję wyników zrealizowanych badań empirycznych w odniesieniu do wniosków płynących z przeprowadzonych badań literaturowych. W tej części rozprawy sformułowano również najważniejsze rekomendacje dla teorii i praktyki zarządzania, opisano ograniczenia przeprowadzonych badań i zaproponowano kierunki dalszych prac. Dysertacja kończy się bibliografią, spisami rysunków i tabel oraz załącznikiem, zawierającym narzędzie badawcze.